herpy

GEKKOER

Réunion Island day gecko

Phelsuma borbonica

Phelsuma borbonica er en mellemstor, blågrøn daggekko, fra Réunion i Det Indiske Ocean; en underart lever på Agaléga. Den er rødbrunt marmoreret på ryg og hale, trives i fugtige, solrige skovkanter og er truet i naturen. Den skal have et højt, varmt og velplantet terrarie med UVB-lys, og der findes kun lidt viden om pasningen.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Phelsuma cepediana borbonica; Phelsuma agalegae*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**13-16 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Regnskov og bjergskov**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Hotspot	**30-32 °C**
Temperatur, nat	**20-22 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter, frugt, nektar og færdigfoder**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Kuld pr. år	**1-4**
Inkubation	**60-90 dage** ved 26-28 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Truet (EN)**

Hele slægten Phelsuma står på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning 338/97. Dyr, der indføres fra lande uden for EU, kræver CITES-eksporttilladelse og EU-importtilladelse. Ved køb og salg inden for EU skal sælger kunne dokumentere, at dyret er lovligt erhvervet. Spørg sælgeren om papirerne, og kontrollér de gældende danske regler hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, før du køber.

Om arten

Phelsuma borbonica er en mellemstor daggekko, hvor hannen bliver 15-16 cm og hunnen sjældent over 13 cm, begge målt inklusive hale. Grundfarven er blågrøn til mørkegrøn. Hovedet er gulligt og fint spættet med brunt, og på ryg og hale ligger brune eller teglrøde pletter, der danner et net af tværbånd. De røde pletter på hoved og hals er mindre og tættere end dem på ryggen. Bugsiden er gullig med brun marmorering.

Farven varierer fra bestand til bestand. Nogle dyr har et blåt punkt på halsen, og de bestande, der lever helt nede ved kysten, har et brunt tegn på hovedet, som ikke ses hos dyr fra højlandet. Artens bestande er genetisk stærkt adskilt fra hinanden, og udvekslingen af dyr mellem dem har historisk været lav.

Der regnes med tre underarter: *P. b. borbonica* fra den nordlige del af Réunion, *P. b. mater* fra den østlige del og *P. b. agalegae* fra øgruppen Agaléga. Artsnavnet henviser til Bourbon, som Réunion tidligere hed. Arten blev beskrevet i 1966 af Robert Mertens som underart af *Phelsuma cepediana*. Sammen med *Phelsuma inexpectata* er den en af de eneste oprindelige krybdyrarter, der stadig lever på øen.

P. borbonica er nervøs og flygter hurtigt, når den forstyrres. Samtidig er den meget lysglad og ligger ofte og varmer sig i solen. Som andre daggekkoer har den ingen bevægelige øjenlåg. Arten er sjælden i handlen.

Udbredelse og levested

Phelsuma borbonica findes naturligt på Réunion i Det Indiske Ocean. Nominatformen *P. b. borbonica* lever i den nordlige og østlige del af øen, typisk i højlandet over Saint-Denis og Sainte-Rose, hvor typelokaliteten Le Brûlé ligger. *P. b. mater* findes længere mod sydøst, blandt andet i skovene omkring Basse Vallée. En lille bestand er kendt helt nede ved kysten ved Bois Blanc.

Underarten *P. b. agalegae* findes på Agaléga, en lille øgruppe nord for Mauritius, med typelokalitet på Agaléga. Fra selve Mauritius er arten ikke kendt.

Kortet viser Réunion. Udbredelsesområdet er meget lille, og arten er vurderet som truet, blandt andet fordi levestedet er skrumpet, og fordi den indførte *Phelsuma laticauda* nu lever næsten overalt på øen.

> **Oprindelig udbredelse:** Réunion og Mauritius.

LEVESTED

Phelsuma borbonica lever i lysåben, fugtig skov og skovbryn på vulkanøen Réunion. Den findes i naturlig skov op til betydelig højde, men også i ødelagt skov og i haver, hvor der vokser frugtbærende træer, især bananer. Dyrene færdes på stammer og blade, og den kystnære bestand bruger skruepalmer (*Pandanus*) som skjul og fødested.

Klimaet er varmt og fugtigt. I dagtimerne ligger temperaturen på 25-30 °C, og om natten falder den til omkring 20 °C. Luftfugtigheden svinger mellem 50 og 80 % i løbet af døgnet.

Arten æder små insekter, edderkopper og andre små hvirvelløse dyr. Den slikker desuden nektar fra blomster og saft og frugtkød fra modne frugter. På den måde bestøver den en række af øens planter, blandt andre den endemiske *Trochetia granulata*.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Phelsuma borbonica*. Vejledningen bygger på klimaet i levestedet og på de bedre kendte daggekkoer, især *Phelsuma laticauda*, som lever på samme ø. Den nært beslægtede *Phelsuma cepediana* fra Mauritius har lignende krav.

Et enkelt dyr skal have et terrarie på mindst 45 × 45 × 60 cm (længde × bredde × højde). Et par skal have mindst 60 × 45 × 90 cm, så dyrene kan gå hver sin vej. Højden betyder mere end bundarealet, fordi arten lever på stammer og blade.

Indret med levende planter med brede blade, korkbark, bambus og grene i flere højder og retninger. Bunden skal kunne holde fugt og bære planterne, fx en blanding af jord og kokosfibre. Et bioaktivt opsæt med springhaler og bænkebidere holder bunden ren. Terrariet skal have god ventilation, ellers bliver luften stillestående, og der opstår mug. Forsegl sprækker, hvor et lille dyr kan sidde fast, og hold terrariet mørkt om natten.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Phelsuma borbonica skal have 25-28 °C i terrariet om dagen. Under en spotlampe skal der være et varmt sted på 30-32 °C, så dyret kan ligge og varme sig i solen. Om natten skal temperaturen falde til 20-22 °C.

Sørg for, at dyret kan trække væk fra varmen og ned i et køligere område. Varmelampen må ikke varme hele terrariet op, og en termostat eller dæmper på lampen giver et jævnt klima. Mål med et digitalt termometer både ved varmestedet og nederst i terrariet.

Et dyr, der sidder tæt på varmekilden med åben mund, har det for varmt. Et dyr, der sidder sammenkrøbet og passivt, kan have det for koldt.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden i terrariet til *Phelsuma borbonica* skal ligge på 60-80 %, med højest værdi om natten og efter forstøvning og et lidt lavere niveau hen over dagen. Det svarer til udsvinget i naturen, hvor luftfugtigheden skifter mellem 50 og 80 % i løbet af døgnet. Et digitalt hygrometer viser, om niveauet holder.

Forstøv terrariet hver morgen, så der dannes dug på blade, ruder og indretning, for gekkoen drikker dråberne. Gentag gerne om aftenen. Et forstøvningsanlæg eller regnanlæg gør det lettere at holde niveauet. En lav vandskål kan stå som ekstra tilbud, men den erstatter ikke forstøvningen.

Levende planter hjælper med at holde luftfugtigheden stabil. Konstant våde forhold giver til gengæld mug og hudproblemer, så terrariet skal tørre en smule op mellem forstøvningerne.

LYS OG UVB

Phelsuma borbonica er dagaktiv og meget lysglad og har brug for kraftigt, naturligt lys. Brug et UVB-rør i styrken 5,0, fx et T5-rør, monteret over den ene halvdel af terrariet, så dyret kan vælge mellem lys og skygge. Arten lever i åbne skovbryn og soler sig, så den hører til Ferguson-zone 2.

Et daglysrør i fuld spektrum og en lille halogenspot som varmested gør farverne tydelige. Skift UVB-røret efter producentens anvisning, og placer lampen, så dyret ikke kan sidde tæt op ad den.

Hav lyset tændt omkring 12-14 timer om sommeren og 10-11 timer om vinteren, gerne styret af et tænd-sluk-ur. Brug ikke natlys.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Phelsuma borbonica æder insekter, nektar og modent frugtkød. I fangenskab trives den på en blanding af færdigfoder til daggekkoer og levende foderinsekter. Færdigfoderet røres op til en tyk grød og serveres i en lille skål, som monteres højt oppe, fordi dyret er trælevende. Frugtpuré uden tilsat sukker kan blandes i.

Giv levende insekter flere gange om ugen. Fårekyllinger i en størrelse, der svarer til afstanden mellem gekkoens øjne, bananfluer, små kakerlakker og larver af sorte soldaterfluer er gode som basis. Voksmøllarver, smørorme og hornorme er godbidder, som kun skal gives en gang imellem. Foderdyrene skal selv have fået godt foder, før de gives videre.

Pudr insekterne med kalk. Giv også et multivitamin og kalk med D3 en gang om ugen, selv hvor der er UVB. Giv ikke mere, end der står på pakken, for overdosering er et problem hos små krybdyr. Hunner, der lægger æg, skal have rigeligt kalk, så ungerne får nok næring i ægget.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Phelsuma borbonica er nervøs og tilbøjelig til at flygte. Dyret bør ikke håndteres, men betragtes. Flugt i panik kan få det til at tabe halen, og halen vokser ikke ud igen i samme form. Giv nyindkøbte dyr tid til at falde til, og placer terrariet roligt, væk fra gennemgang og høje lyde.

Som andre daggekkoer er arten territorial. Hold den alene eller som et par, aldrig to hanner sammen. Et par skal have et rummeligt, tæt beplantet terrarie med mange skjulesteder, så hunnen kan komme væk fra hannen. Grupper frarådes.

Sæt et par sammen i et rent terrarie, som ingen af dyrene har boet i, så det er neutralt område. Jagt, afvisning og angreb er tegn på aggression, og så skal dyrene skilles med det samme. Ikke alle par kan holdes sammen.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hos *Phelsuma borbonica* er hannen tydeligt størst: han bliver 15-16 cm, mens hunnen sjældent når over 13 cm.

Alderen ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten. Hos *Phelsuma laticauda* kan dyrene yngle efter omkring 9 måneder, men de bør først sættes i avl, når de er 12-14 måneder gamle, og det gælder også for *P. borbonica*.

PARRING

Avl af *Phelsuma borbonica* i fangenskab er ikke beskrevet i detaljer, så rådene følger de øvrige daggekkoer. I naturen begynder ynglesæsonen om foråret og fortsætter hen over sommeren.

Sæt hannen og hunnen sammen i et rent, neutralt terrarie og hold nøje øje med dem. Nik og hovedvrikning er et godt tegn, mens jagt og angreb betyder, at de skal skilles. En køligere og kortere hvileperiode om vinteren, med nogle få grader lavere temperatur og 10-11 timers lys, kan hjælpe hunnen til at samle kræfter. Når dagene bliver længere og varmere igen, begynder dyrene at yngle. Er hunnen undervægtig eller syg, skal parringen udskydes.

ÆGLÆGNING OG KULD

En hun af *Phelsuma borbonica* lægger æg parvis, to ad gangen, og kan lægge op til fire par æg i løbet af en sæson. I naturen sidder æggene fastklæbede til underlaget eller ligger skjult under bark og sten. Flere hunner kan dele æglæggested.

Giv hunnen en æglæggetube af bambus eller tætte planter med store blade, som hun kan klæbe æggene til. Hun skal have rigeligt kalk og foder, mens hun lægger, og fred til at lægge. Æggene kan flyttes til en inkubator, men de skal beholde deres oprindelige retning. Voksne dyr kan æde nyklækkede unger, så æggene bør flyttes.

Læs mere: Inkubation af æg

INKUBATION

Æggene af *Phelsuma borbonica* lægges i en lille beholder med lufthuller og et fugtigt, men ikke vådt, underlag af vermiculite, perlite eller sphagnum. Æggene må ikke rulle, og beholderen sættes i en inkubator med stabil temperatur.

Ved omkring 26 °C klækker æggene efter to til tre måneder (60-90 dage), og højere temperatur giver hurtigere udvikling. Hos daggekkoer påvirker inkubationstemperaturen kønnet, så en stabil inkubator er vigtig; grænserne for *P. borbonica* kendes ikke.

OPDRÆT AF UNGER

Ungernes størrelse ved klækningen er ikke dokumenteret. De skal i et lille terrarie med planter, grene og høj luftfugtighed. To unger kan gå sammen den første tid, men de skal skilles inden for den første måned, før de begynder at slås.

Ungerne lever af nyklækkede fårekyllinger, bananfluer og frugtpuré. Ernæringen er afgørende, så foderinsekterne skal selv være godt fodret, og alt foder pudres med kalk og vitaminer. Giv foder hver dag de første tre måneder. Mange unger dør de første dage, hvis moderen ikke har fået nok næring til ægget.

Sundhed og typiske fejl

Phelsuma borbonica har de samme svage punkter som andre daggekkoer:

- Aggression mellem dyr. Hunner og hanner kan bide hinanden alvorligt. Skil dyrene, så snart der er uro.
- Mangel på kalk og D3-vitamin, som giver bløde knogler og rystelser. Pudr insekterne, og giv UVB.
- For lav luftfugtighed, som giver dehydrering og hudproblemer, eller for våde forhold uden ventilation, som giver mug.
- Stress og tab af hale hos nervøse dyr, som skræmmes af bevægelse tæt på terrariet.
- Øjenskader, hvis UVB-lampen sidder for tæt på dyret.
- Fastklemning i sprækker i baggrund og indretning. Luk små huller.

Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, holder op med at spise eller sidder mat og slap.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.

Hele vejledningen med kort og opdateringer: herpy.org/da/gekkoer/phelsuma-borbonica